

DOOR ROB COBBEN

CULTUUR IN 2021

Ton van Reen

Octavie Wolters

Peter Lenssen

Hugo Luijten

De pandemie laat ook de literaire wereld niet onberoerd. Lezingen vallen weg, nieuwe uitgaven belanden in de ijskast. Limburgse auteurs vertellen over de impact van de crisis, die soms ook voor nieuwe inspiratie zorgt.

De auteur zit altijd in lockdown

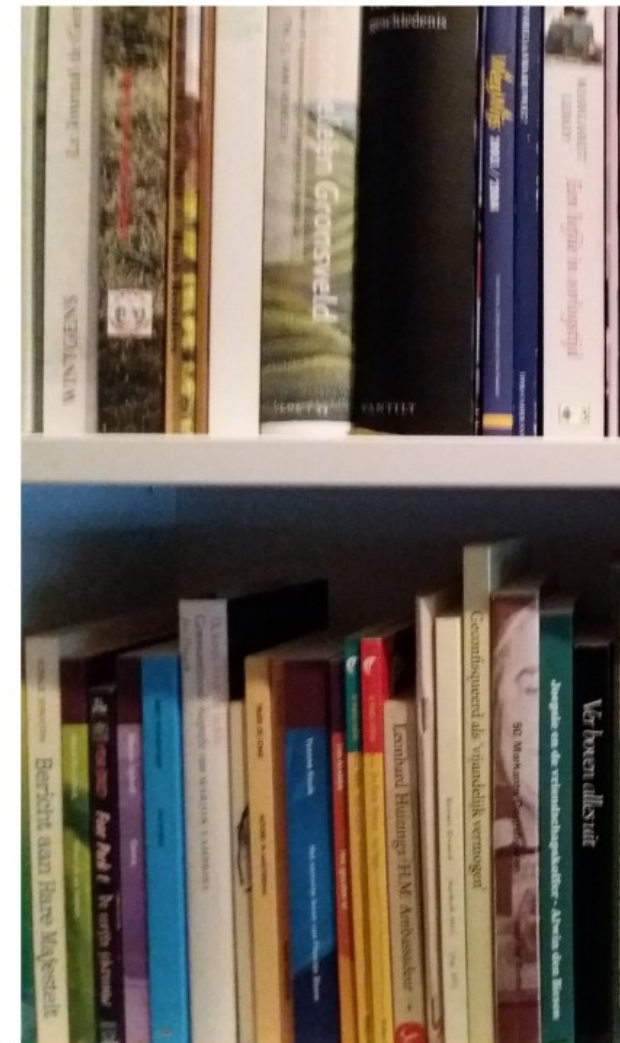
SITTARD

Schrijvers leiden doorgaans een eenzaam bestaan. Ze sluiten zich op in huis en zetten dag in, dag uit en met ijzeren discipline letters, woorden en zinnen op papier. Wat dat betreft, is er in deze coronatijd niets nieuws onder de zon, zegt Connie Palmen (Sint Odiliënberg): „Voor een schrijver is het bestaan altijd een vrijwillige, al dan niet intelligente lockdown.” Peter Buwalda (Blerick) bevestigt dat: „Eigenlijk, kwam ik achter, zit ik altijd in quarantaine.” Wel zag hij vanwege corona flink wat lezingen over zijn meest recente boek, *Otmars Zonen*, wegvallen. Maar de tijd die daardoor vrijkwam, heeft hij nuttig besteed: met lezen.

Wel zestig romans heeft hij ‘verslonden’, vertelt Buwalda. Klassiekers uit de afgelopen twee eeuwen van onder anderen Dickens, Conrad, E.M. Foster en Wharton. „Ik kan daar helemaal in opgaan. Het is alsof je aan het praten bent met mensen die de grootouders van je grootouders kunnen zijn. Zo’n klassieker is een teletijdmachine. Dat motiveert om zelf door te gaan met

„Ik heb tijdens deze coronatijd ontdekt dat boeken eeuwigheidswaarde hebben. Dat motiveert om zelf door te gaan met schrijven.”

Peter Buwalda

schrijven.” Nieuwe inspiratie heeft de coronacrisis niet opgeleverd, zeggen Buwalda en Palmen. Bij andere Limburgse schrijvers was dat wel het geval. Zo maakte Hugo Luijten uit Heel een kort verhaal over corona - liggend, want vanwege een nekhermia kan hij niet lang zitten - en legt hij nu de laatste hand aan een thriller die het virus als thema heeft. „Dat boek moet in juni uitkomen. Een groot deel van de inspiratie komt voort uit wat we hebben meegemaakt.”

Eenzaam

Ook Paul Weelen (Kerkrade) verwerkte ervaringen uit deze rare periode in zijn onlangs verschenen thriller *Doodstil*. Het is tevens de laatste thriller van zijn hand, zo laat hij weten. „Ik vind het schrijven van spanning om de spanning zinloos geworden. Ik zoek verdieping, zingeving, schoonheid, waarheid en reflectie en dat zijn zaken waarover ik voortaan meer wil schrijven.” Sittardenaar Niek Bremen heeft de afgelopen maanden gewerkt aan een nieuwe verhalenbundel, waarvan de totstandkoming deels terug te voeren is op Covid-19. Hij voelde zich eenzaam en sloeg, op advies

van vrienden, aan het opruimen, vertelt hij. Daarbij vond hij een map die hij ooit op een rommelmarkt in Maastricht had gekocht. „Tot mijn verrassing ontdekte ik dat zich in het zijvak aantekeningen bevonden. Het was een - incompleet - dagboek van de joodse Dini Wolff uit Sittard.” Van de dagboekfragmenten heeft Bremen een verhaal gemaakt, dat binnenkort verschijnt in een bundel.

Peter Lenssen (Heerlen) zag zijn roman *Genoeg geweest* in de ijskast belanden. Uitgever In de Knipscheer besloot het boek, dat gaat over grootschalig af luisteren en bespioneren van mensen en de psychische en sociale gevolgen daarvan, vanwege de pandemie vorig jaar niet uit te brengen. Lenssen hoopt dat de roman binnenkort alsnog in de winkel ligt. Corona heeft zijn leven behoorlijk op de kop gezet, vertelt hij. Een gepland verblijf in Berlijn, waar hij aan een nieuw boek wilde gaan werken, ging vanwege de pandemie niet door. Een verzoek om een financiële tegemoetkoming via de Tozo-regeling, die door de regering in het leven is geroepen om zelfstandig ondernemers te steunen, werd afgewezen.

De coronacrisis zorgt bij sommige schrijvers voor nieuwe inspiratie. FOTO ARCHIEF DE LIMBURGER

„De gemeente Heerlen ziet literaire auteurs niet als een serieuze beroepsgroep. Het is, zo heb ik gehoord, meer kunstenaars overkomen.”

Ramp
Lenssens collega Ton van Reen (Maasbree) noemt de coronacrisis 'een ramp'. „Al mijn lezingen, voor heemkundeverenigingen, leesclubs en scholen, werden uitgesteld of afgelast. En dat is jammer, omdat ik graag contact met mijn lezers heb. Bovendien bezochten veel mensen de boekhandels niet, waardoor die ook minder van mijn boeken verkochten.”

De Noord-Limburger maakt zich trouwens grote zorgen over de boekhandels, die in zwaar weer verkeren. „Er verdwijnen er steeds meer. Dat maakt het vooral voor kleine uitgeverijen en minder bekende schrijvers moeilijker om zichtbaar te zijn.” Zelf was Van Reen, die zijn 60-jarig schrijversjubileum viert, in het coronajaar bijzonder productief. We kunnen binnenkort een nieuwe roman en twee verhalenbundels tegemoet zien, waarvan een in het Heldens dialect. Ook verschijnt er een boek

Er verdwijnen steeds meer boekhandels. Dat maakt het vooral voor kleine uitgeverijen en minder bekende schrijvers moeilijker om zichtbaar te zijn.

Ton van Reen

over zijn leven, geschreven door tien journalisten en schrijvers. Voor de Roermondse auteur en kunstenaar Octavie Wolters pakte de coronacrisis positief uit. Ze was aan het opkrabbelen van een flinke depressie, die een *writer's block* veroorzaakte, toen de pandemie losbarstte. Ze hield tijdens de eerste lockdown een dagboek bij, dat later onder de titel *Slot* werd uitgegeven en inmiddels al aan de zesde druk toe is. Dat boek werkte als een katalysator, vertelt ze. „Ik werd uitgenodigd om te exposeren en verkocht ontzettend veel werk, werd gevraagd om een prentenboek te maken en ontving een onderscheiding van mijn stad voor de betekenis die mijn boek heeft gehad in coronatijd.” En nog belangrijker: de depressie raakte steeds meer op de achtergrond. Haar prentenboek komt in september uit. „Ik hoop dat ik dan weer optredens kan doen en dat *Slot* langzamerhand een kroniek wordt van een tijd die we nooit zullen vergeten maar die lang achter ons ligt.”

In de Horizon-bijlage leest u zaterdag hoe Limburgse boekhandels met de coronacrisis omgaan.

Uitgevers worstelen met coronacrisis

Uitgevers worstelen met de coronacrisis. Vanwege de sluiting van boekhandels is de lancering van veel nieuwe titels uitgesteld. „Het is moeilijk”, zegt Leon van Dorp van de gelijknamige uitgeverij in Heerlen. „Alles moest in een lagere versnelling. Presentaties en andere literaire activiteiten zijn niet mogelijk. We hebben de presentatie van zes nieuwe titels moeten uitstellen.” Toch ziet hij ook een lichtpuntje: „Er kwam meer tijd vrij om bezig te zijn met nieuwe manuscripten en deze te bespreken met auteurs.” Uitgeverij TIC uit Maastricht heeft eveneens het uitbrengen van enkele boeken uitgesteld en besloten om sommige helemaal niet uit te geven, meldt Paul Weelen. De verkoopcijfers zijn iets minder dan voorgaande jaren, zegt Weelen die ook zelf boeken schrijft. „Boekenverkoop vindt op dit moment alleen nog online plaats. Boekwinkels zijn bang om te bestellen, want ze vrezen in een volgende lockdown met te grote voorraad te blijven zitten. Bovendien hebben een aantal boekwinkels voorgoed de deuren gesloten.” Wandelgidsen én kookboeken doen het juist goed: „Die hebben records verbroken”. ShinZ in Venlo kan enkele historische boeken nog niet uitgeven. „Daar is nog archiefonderzoek voor nodig, maar de archieven zijn vanwege corona gesloten”, aldus Willem Kurstjens van ShinZ. Hij heeft van de nood een deugd gemaakt en zich de afgelopen maanden geconcentreerd „op zaken waarvoor je de deur niet uit hoeft”. Zo lanceerde ShinZ een nieuwe reeks tweetalige boeken. De eerste twee uitgaven betreffen novellen van Gustave Flaubert en Joseph Conrad.

Peter Buwalda

Connie Palmen

Niek Bremen

Paul Weelen